

वार्षिक परीक्षा

कक्षा - सातवीं

विषय-संस्कृत

दिनांक .....

समय - 3 घंटे

पूर्णांक : 100 अंक

अनुक्रमांक (अंकों में) ..... शब्दों में .....

विद्यार्थी का नाम ..... शाला का नाम .....

प्राप्तांक (अंकों में) ..... (शब्दों में) .....

हस्ताक्षर निरीक्षक

हस्ताक्षर जांचकर्ता

- निर्देश-
- 1) सभी प्रश्न हल करना अनिवार्य है ।
  - 2) लिखावट सुस्पष्ट एवं पठनीय हो ।
  - 3) प्रश्नों पर निर्धारित अंक प्रश्नों के अंत में लिखित है ।

प्रश्न 1) अ) उचित विकल्प चित्वा लिखत । (उचित विकल्प चुनकर लिखिए)

10

1) 'नीलम् कमलम्' इति पदे समासः अस्ति-

- अ) अव्ययीभावः   ब) तत्पुरुषः   स) द्वन्द्व   द) कर्मधारय

उत्तर .....

2) सतां सङ्गतिः इति पदस्य समस्त पदम् अस्ति -

- अ) सतसङ्गतिः   ब) सत्यसङ्गतिः   स) सत्सङ्गतिः   द) सत्यमसङ्गति

उत्तर .....

3) विसर्ग संधि इति पदस्य संधि पदमस्ति-

- अ) निःव + रोग   ब) पुस्तक + आलयः   स) महा + आदेशः   द) जगत् + नाथः

उत्तर .....

4) जननीम् इति पदे विभक्ति अस्ति-

- अ) तृतीया   ब) चतुर्थी   स) प्रथमा   द) द्वितीया

उत्तर .....

5) रविभिः इति पदे विभक्ति अस्ति -

- अ) तृतीया   ब) द्वितीया   स) चतुर्थी   द) पंचमी

उत्तर .....

ब) सुमेलनं करोतु- (सुमेलित कीजिए)

खण्ड क		खण्ड ख	उत्तर
1) वसुधैव कुटुम्बकम्	-	तपः	.....
2) दुहन्ति	-	विनयम्	.....
3) गुणी पुत्रो	-	गावः	.....
4) विद्या	-	वरम्	.....
5) सत्यं	-	उदारचरितानाम्	.....

प्रश्न 2) अधोलिखित प्रश्नानाम् उत्तराणि हिन्दी भाषाया लिखतः
(नीचे लिखे प्रश्नों के उत्तर हिन्दी में लिखिए)

1) वसुधैव कुटुम्बकम् महाकाव्यस्य रचनां कः अकरोत् ?

उत्तर

2) कः बाणेन श्रवणम् अविध्यत् ?

उत्तर

3) कस्मिन् मासे होलिकोत्सवः भवति ?

उत्तर

4) छत्तीसगढ़स्य हृदयस्थले नगरं किमस्ति ?

उत्तर

प्रश्न 3) अधोलिखित प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृत भाषया लिखतः-

(नीचे लिखे प्रश्नों के उत्तर संस्कृत भाषा में लिखिए)

1) दिवसे-दिवसे किं क्षीणं भवति ?

उत्तर

2) किं शरीरं न विनश्यति ?

उत्तर

3) किं समं सुखं नास्ति ?

उत्तर .....

4) महात्मागान्धिनः मातुः नाम किम् अस्ति ?

उत्तर .....

प्रश्न 4) अधोलिखित पदानां शब्दार्थं लिखत -

4

- 1) भारवाहकः = ... 2) प्रफुल्लता = ...
3) पितृस्वसा = ... 4) तूष्णीम् = ...

प्रश्न 5) अ) संधि विच्छेदं कृत्वा संधेः नाम लिखत - (संधि विच्छेद कर संधि का नाम लिखिए)

2

- 1) गणेशः - .....
2) पावकः - .....

ब) समास विग्रहं कृत्वा समासस्य नाम लिखत - (समास विग्रह कर समास का नाम लिखिए)

2

- 1) नवरात्रम् - .....
2) कृष्णः सर्पः - .....

प्रश्न 6) रिक्त स्थानानि पूर्यत (रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजए)

8

- 1) दया ..... ।
2) यशः ..... ।
3) मयुराः ..... पिकाः ..... च ।
4) असत्योपरि ..... विजयः भवति ।
5) ..... सदा सत्यं वदति स्म ।
6) कर्मचन्द गाँधी तस्य ..... नाम ।
7) नास्ति सत्यं ..... तपः ।
8) मया प्रत्येकं पुस्तकं ..... पठितम् ।

प्रश्न 7) संस्कृत भाषा अनुवादं कुरुत (संस्कृत भाषा में अनुवाद कीजिए)

1) धर्म सुख का मूल है ।

उत्तर .....

2) वह सदा सत्य बोलता था ।

उत्तर .....

3) वृक्षों से लाभ होता है ।

उत्तर .....

4) संस्कृत प्राचीन भाषा है ।

उत्तर .....

प्रश्न 8) प्रत्येक खण्डात् एक-एक शब्दं चित्वा वाक्यानि कुरुत

6

(प्रत्येक खण्ड से एक-एक शब्द चुनकर वाक्य निमाण कीजिए)

अ	ब	स
अहम्	कुत्र	वससि
सा	गृहं	गच्छामि
त्वम्	धनं	ददाति

उत्तर .....

.....
 .....
 .....

प्रश्न 9) अधोलिखित कथां पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत ।

6

(नीचे लिखी कथा को पढ़कर प्रश्नों के उत्तर लिखिए)

एकं वनम् अस्ति । तत्र एकः सिंहः निवसति । सः प्रतिदिनम् एकं मृगं खादति । एकदा तत्र एकः शृंगालः आगच्छति । सिंहः शृंगालं खादितुं तत्परः भवति । तदाशृंगालः रोदनं करोति वदति च अस्मिन् कीमन वने एकः अन्यः सिंहः अस्ति । सः सिंहः पृच्छति । सः सिंहः कुत्र अस्ति । शृंगालः वदति समीपे एकं कूपं अस्ति तत्र निवसति । सिंहः वदति अहं तत्र गत्वा पश्यामि तं मारयामि । शृंगालः वदति आगच्छतु अहं तं दर्शयामि । शृंगालः सिंहं कूपस्य समीपं तयति कूपजलं दर्शयति । सिंहः तत्र स्व प्रतिबिम्बं पश्यति कोपेन गर्जनं करोति । कूपे कूर्दति च तत्रैव मृतः भवति । शृंगालः स्वचातुर्येण आत्मरक्षणं करोति ।

प्रश्न 1) सः प्रतिदिनं कः खादति ?

उत्तर .....

2) कः स्वचातुर्येण आत्मरक्षणं करोति ?

उत्तर

3) कः श्रृंगालं पृच्छति ?

उत्तर

प्रश्न 10) सारांश लेखनं करोति (सारांश लिखिए- कोई एक)

6

1) श्रवण कुमारः 2) सहसङ्गतिः 3) महात्मा गाँधी

उत्तर

प्रश्न 11) अ) स्व पाठ्य पुस्तकम् एक श्लोकः लिखत यः अस्मिन् प्रश्नपत्रे न आगतः ।

8

(अपनी पाठ्य पुस्तक से एक श्लोक लिखिए जो प्रश्न-पत्र में न आया हो)

उत्तर

ब) स्व पाठ्य पुस्तकम् चतस्त सूक्तयः लिखत यः अस्मिन् प्रश्न पत्रे न आगतः ।

(अपनी पाठ्य पुस्तक से चार सूक्तियाँ लिखिये जो इस प्रश्न पत्र में न आया हो)

उत्तर

प्रश्न 12) गद्यांश पठित्वा प्रश्नानाम उत्तराणि लिखत ।

8

एका कथा प्रचलिता एकस्मिन् नीडे द्वौ शुकौ न्यवसताम् दैवशात् एकः शुकः सन्ताश्रमे अवसत् । द्वितीय चौरस्य गृहे न्यवसत् । सन्ताश्रमे संतस्य सद्विचारेण प्रभावितो भूत्वा प्रथमः शुकः सत्यंतिस्म परं द्वितीयः चौरस्य आचरण प्रभावेन मिथ्या वदति स्म अतः सतां सङ्गति श्रेयस्करा भवतीति ।

प्रश्न 1) द्वौ शुकौ कुत्र न्यवसताम् ?

उत्तर

2) कस्य प्रभावेण मिथ्या वदति शुकः ?

उत्तर

3) केषां सङ्गति श्रेयस्करा भवतीति ?

उत्तर

4) कः शुकः सत्यं वदति ?

उत्तर

